

GEOGRAFIA

***Przykładowe zadania
według standardów
wymagań
egzaminacyjnych***

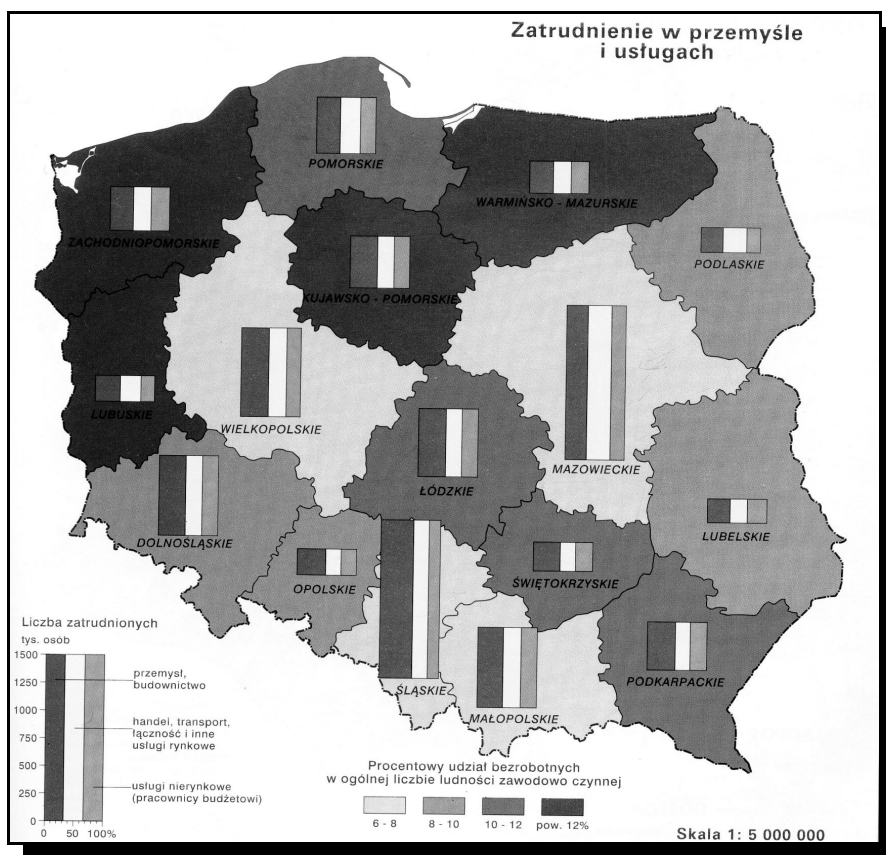
Matura 2005
Poziom Rozszerzony

Informacja dla uczniów:

- Zestaw zawiera 25 przykładowych zadań wraz ze schematem oceniania i kartoteką. Zestaw nie stanowi arkusza egzaminacyjnego.
- Zadania pogrupowano według treści Podstawy programowej i standardów wymagań egzaminacyjnych dla poziomu rozszerzonego. Zadania sprawdzają wybrane umiejętności trzech standardów.
- W zestawie wykorzystano zadania skonstruowane przez nauczycieli podczas warsztatów dla konstruktorów zadań.
- Celem przedstawionego zestawu jest dostarczenie uczniom przygotowującym się do egzaminu z geografii przykładów zadań skonstruowanych zgodnie z wymaganiami egzaminu maturalnego w sesji wiosennej 2005 roku

METODY BADAŃ GEOGRAFICZNYCH

Zadanie 1 (2pkt)

Źródło: Atlas Polski, PPWK 2001

a) Podaj, dobierając z wymienionych poniżej, dwie metody kartograficzne, które wykorzystano do zilustrowania zagadnień przedstawionych na mapie.

- 1) izarytmiczna, 2) kartogram, 3) diagram,
4) kartodiagram, 5) zasięgów, 6) powierzchniowa

b) Podaj kartograficzną metodę prezentacji zjawisk, za pomocą której można przedstawić:

1. Roczny rozkład ciśnienia powietrza na Ziemi.....
2. Podział administracyjny Polski.....

SYSTEM PRZYRODNICZY ZIEMI

Zadanie 2 (3pkt)

Planeta	Peryhelium (j.a.)	Aphelium (j.a.)	Okres obiegu (w latach)	Średnia prędkość orbitalna (km/s)	Promień równikowy (promień Ziemi =1)	Masa (masa Ziemi = 1)
Merkury	0,31	0,47	0,2	47,9	0,4	0,6
Wenus	0,72	0,73	0,6	35,0	0,9	0,8
Ziemia	0,98	1,02	1,0	29,8	1,0	1,0
Mars	1,38	1,67	1,9	24,1	0,5	0,1
Jowisz	4,95	5,45	11,9	13,1	11,2	317,8
Saturn	9,02	10,08	29,4	9,7	9,4	95,2
Uran	18,33	20,11	83,7	6,8	4,0	14,5
Neptun	29,84	30,38	163,7	5,5	3,9	17,2
Pluton	29,69	49,39	248,0	4,8	0,2	0,003

Wykorzystaj informacje z tabeli i sformułuj cztery prawidłowości dotyczące planet Układu Słonecznego.

1.....
.....

2.....
.....

3.....
.....

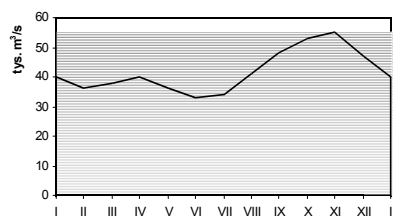
4.....
.....

Zadanie 3 (3pkt)

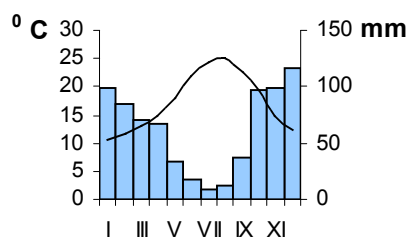
Przyporządkuj ustrojom rzeczonym (1, 2, 3) odpowiadające im wykresy rozkładu temperatury powietrza i opadów w roku (klimatogramy A, B, C, D).

Ustrój rzeczny – numer wykresu	Rozkład temperatury i opadów – klimatogram A, B, C, D
1	
2	
3	

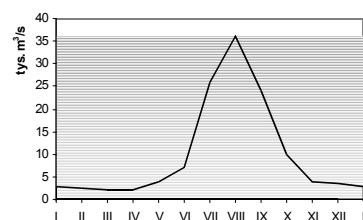
1

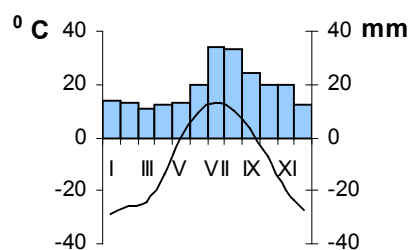
A

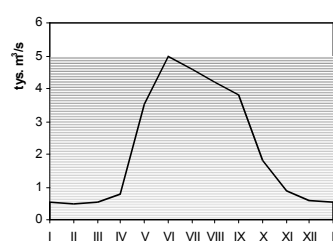
2

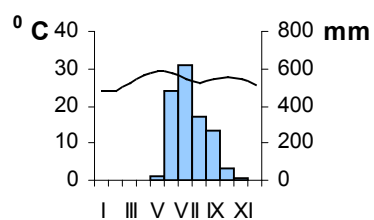
B

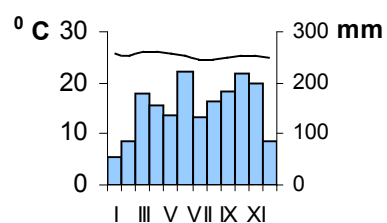
3

C

D

Na podstawie: Reżim wybranych rzek wg „Rzeki kuli ziemskiej”, Wyd. Naukowe PWN, 1987

Zadanie 4 (5pkt)

a) Wyjaśnij, dlaczego ośrodek baryczny nad Azją wykazuje sezonową zmienność- latem jest to niż, zimą wyż.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Podaj trzy cechy różniące masy powietrza polarnego napływające nad Polskę ze wschodu od mas powietrza polarnego napływających z zachodu. Dla każdej z wyróżnionych cech podaj wyjaśnienie, na czym polegają różnice.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

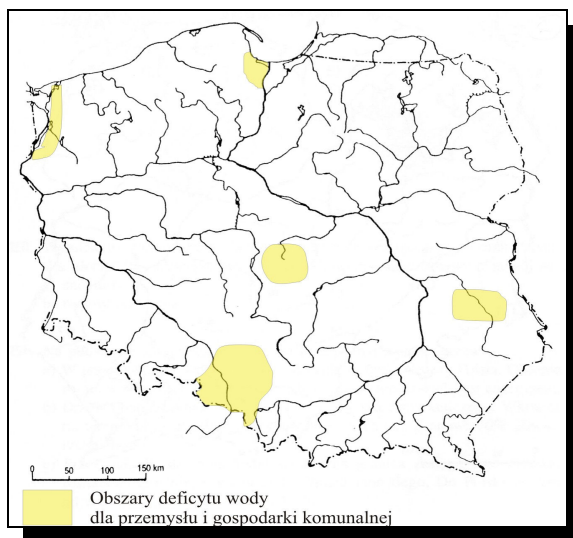
.....

.....

.....

.....

Zadanie 5 (5pkt)

Na podstawie Atlasu Polski PPWK, 2000

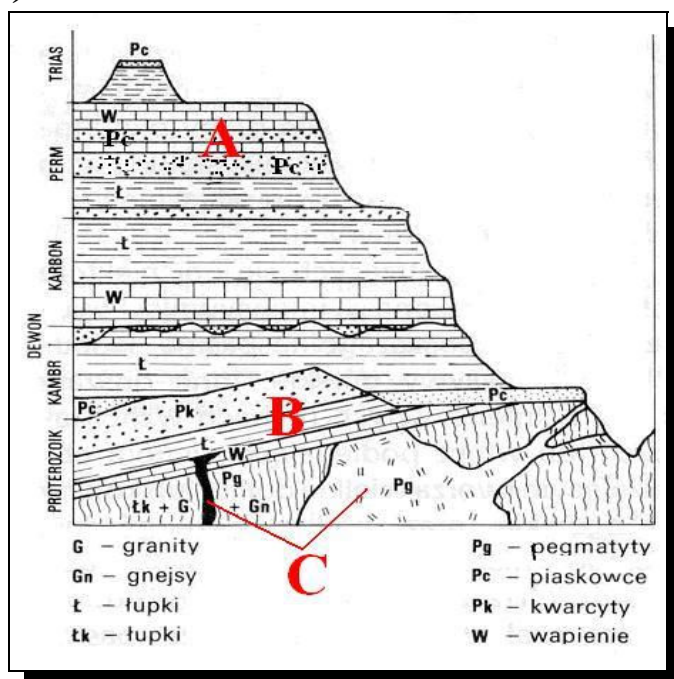
a) Na podstawie załączonej mapy podaj trzy czynniki, które przyczyniają się do powstawania deficytu wody dla gospodarki komunalnej i przemysłu.

- 1.....
- 2.....
- 3.....

b) Podaj trzy sposoby ograniczania niedoborów wody w gospodarce.

-
-
-

Zadanie 6 (5pkt)

Źródło: Dylkowa A. Ziemia i człowiek, 2000

Przekrój geologiczny przez Wielki Kanion odsłania różnorodne struktury tektoniczne i skały.

a) Podaj nazwy struktur tektonicznych oznaczonych literami A, B, C dobierając je z podanych:

zrąb, monoklina, zapadlisko, płyta, intruzja, płaszczowina

A....., B., C.

b) Podaj dwie cechy środowiska przyrodniczego sprzyjające powstawaniu wapieni.

.....

c) Podaj nazwy er geologicznych, w których tworzyły się skały pokazane na przekroju geologicznym.

.....

SYSTEM SPOŁECZNO - GOSPODARCZY

LUDNOŚĆ

Zadanie 7 (4pkt)

W wielu regionach krajów słabo rozwiniętych eksplozja demograficzna doprowadza do przeludnienia, głodu, wzrostu bezrobocia i innych negatywnych zmian o charakterze

przyrodniczym, gospodarczym i społecznym. Zasadne, zatem wydają się działania ograniczania stopy urodzeń w krajach objętych eksplozją demograficzną.

Podaj dwa działania, które mogłyby przyczynić się do ograniczenia stopy urodzeń w krajach słabo rozwiniętych. Oceń i uzasadnij ich skuteczność.

1) Działanie:

.....

Ocena i uzasadnienie skuteczności działania:

.....

2) Działanie:

.....

Ocena i uzasadnienie skuteczności działania:

.....

Zadanie 8 (3pkt)

Podanym mniejszościom narodowym przyporządkuj główne obszary ich zamieszkiwania w Polsce.

Mniejszości narodowe	Główne obszary zamieszkane przez mniejszości narodowe w Polsce
A. Niemcy	1. Nizina Podlaska
B. Białorusini	2. Pomorze i Bieszczady
C. Ukraińcy	3. Beskid Niski
D. Łemkowie	4. Nizina Śląska

Zadanie 9 (3pkt)

Podaj dwa z wymienionych województw, które charakteryzują się ujemnym wskaźnikiem przyrostu naturalnego. Przedstaw trzy przyczyny, które zadecydowały o wielkości tego wskaźnika.

łódzkie, pomorskie, mazowieckie, warmińsko-mazurskie, podkarpackie

Przyczyny:

-
-
-

GOSPODARCZA DZIAŁALNOŚĆ CZŁOWIEKA

Zadanie 10 (4pkt)

Tabela przedstawia cechy warunków przyrodniczych dla rozwoju rolnictwa oraz dominujące uprawy roślin charakterystyczne dla różnych stref klimatycznych i glebowych.

Uzupełnij tabelę według podanego wzoru.

Strefa klimatyczna i typ klimatu	Typ genetyczny gleby	Cechy warunków klimatycznych i glebowych dla rozwoju rolnictwa	Główne uprawy
<i>podzwrotnikowa klimat śródziemnomorski</i>	<i>cynamonowe</i>	<i>niekorzystny rozkład opadów w ciągu roku, w półroczu letnim występują najwyższe temperatury i najniższe opady, gleby dość żyzne, ale wymagające nawadniania</i>	<i>kukurydza, pszenica, soja, ziemniaki, oliwki, winorośl</i>
1).....	2)	sumy opadów rocznych nie przekraczają 500 mm, przewaga opadów w okresie letnim, bardzo żyzne gleby wykształcone na podłożu lessowym	pszenica, jęczmień, słonecznik, tytoń
3).....	4).....	obfite opady całoroczne, amplitudy temperatur rocznych 2 – 5 °C, intensywne przemywanie gleb prowadzi do ich szybkiego jałowienia	ryż, maniok, trzcina cukrowa

Zadanie 11 (3 pkt)

W tabeli wymieniono kraje, które na tle świata wyróżniają się wysokim udziałem podanego typu elektrowni w produkcji energii elektrycznej.

Na przykładzie wymienionych krajów podaj cechy środowiska sprzyjające wykorzystywaniu każdego z podanych typów elektrowni.

Typy elektrowni	Kraj	Udział rodzaju elektrowni w produkcji energii elektrycznej kraju w %
Wodne	Norwegia	99,4
	Szwecja	46,8
Geotermalne	Islandia	2,7
	Meksyk	2,5
Cieplne	Indie	82,1
	Chiny	82,3

Elektrownie wodne:

.....
.....

Elektrownie geotermalne:

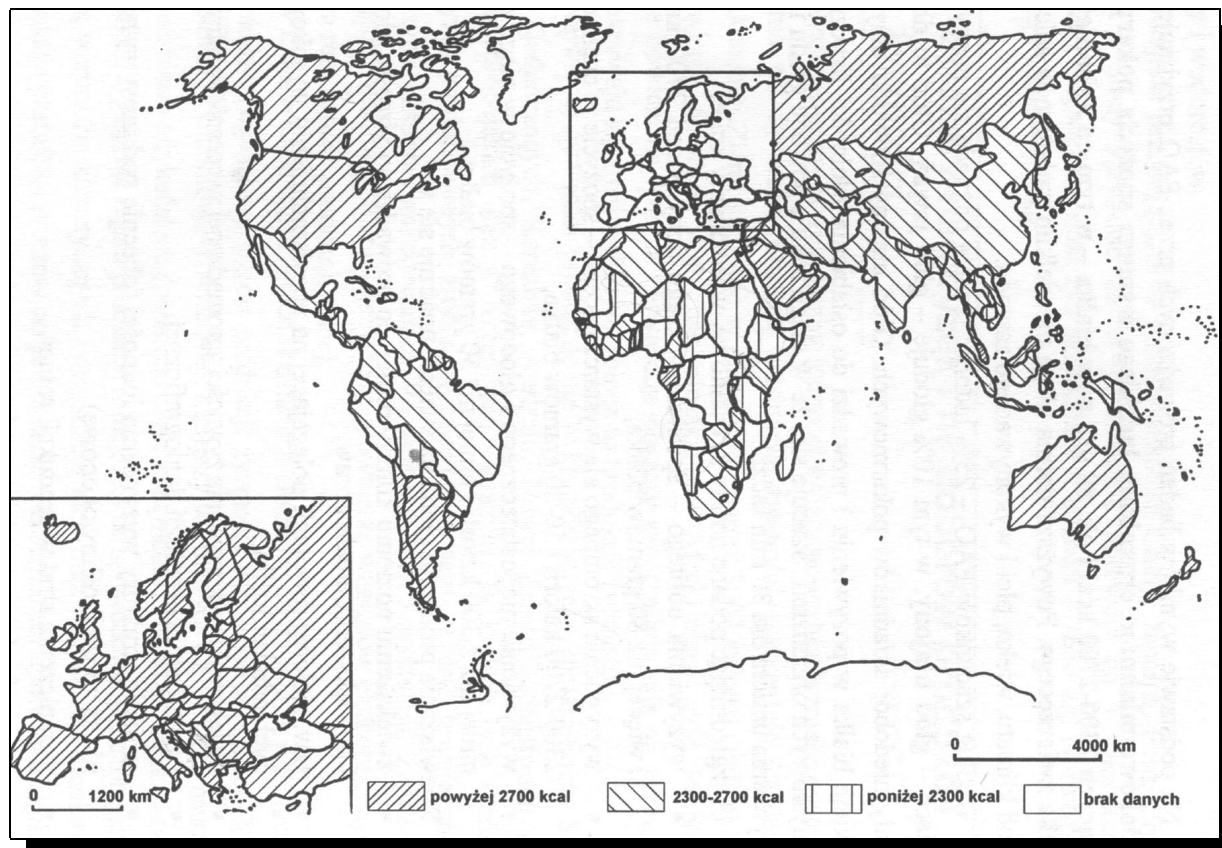
.....
.....

Elektrownie cieplne:

.....
.....

Zadanie 12 (4pkt)

Mapa przedstawia zróżnicowanie poziomu wyżywienia na świecie.

Wykorzystaj załączoną mapę oraz posiadaną wiedzę i wykonaj polecenia.

- a) Wymień dwie przyczyny przyrodnicze, których następstwem jest niedostatek żywności na świecie.

Każdą z przyczyn poprzyj przykładem państwa, o poziomie wyżywienia mieszkańców poniżej 2300 kcal/dzień. Dobierz przykłady różnych państw.

.....

.....

.....

- b) Wymień dwie przyczyny społeczno-ekonomiczne niedostatku żywności na obszarach o najniższym poziomie wyżywienia na świecie.

Każdą z przyczyn poprzyj przykładem państwa, o poziomie wyżywienia poniżej 2300 kcal/dzień. Dobierz przykłady różnych państw.

.....

.....

.....

Zadanie 13 (2pkt)

- a) Przedstaw dwa przykłady działań, zgodnych z rozwojem zrównoważonym, podejmowanych w gospodarce rolnej w celu zwiększania produkcji żywności.

.....

.....

.....

b) Przedstaw dwa przykłady działań podejmowanego przez kraje Unii Europejskiej w celu ograniczania nadprodukcji żywności.

Zadanie 14 (3pkt)

Struktura handlu zagranicznego Polski w latach 1990 – 2002

Kierunki importu			Kierunki eksportu		
Kraj	1990	2002	Kraj	1990	2002
	w odsetkach			w odsetkach	
Niemcy	20,1	24,3	Niemcy	25,1	32,3
Włochy	7,5	8,4	Włochy	2,9	5,5
Francja	3,0	7,0	Francja	3,2	3,2
Rosja	-	8,0	Rosja	-	4,5
W. Brytania	5,7	3,9	W. Brytania	7,1	6,0
Holandia	2,6	3,5	Holandia	3,1	5,2
Czechy	-	3,2	Czechy	-	4,0

Źródło: Rocznik Statystyki Międzynarodowej 2000 oraz Świat w liczbach 2003

a) Podaj dwa czynniki, które kształtują główne kierunki geograficzne handlu zagranicznego Polski.

b) Wyjaśnij brak danych w tabeli dla niektórych krajów w roku 1990.

Zadanie 15 (4pkt)

Transport przesyłowy należy do najmłodszych gałęzi transportu. Na świecie szczególnie szybko wzrasta długość rurociągów wykorzystywanych do przesyłania ropy naftowej oraz sieć gazociągów.

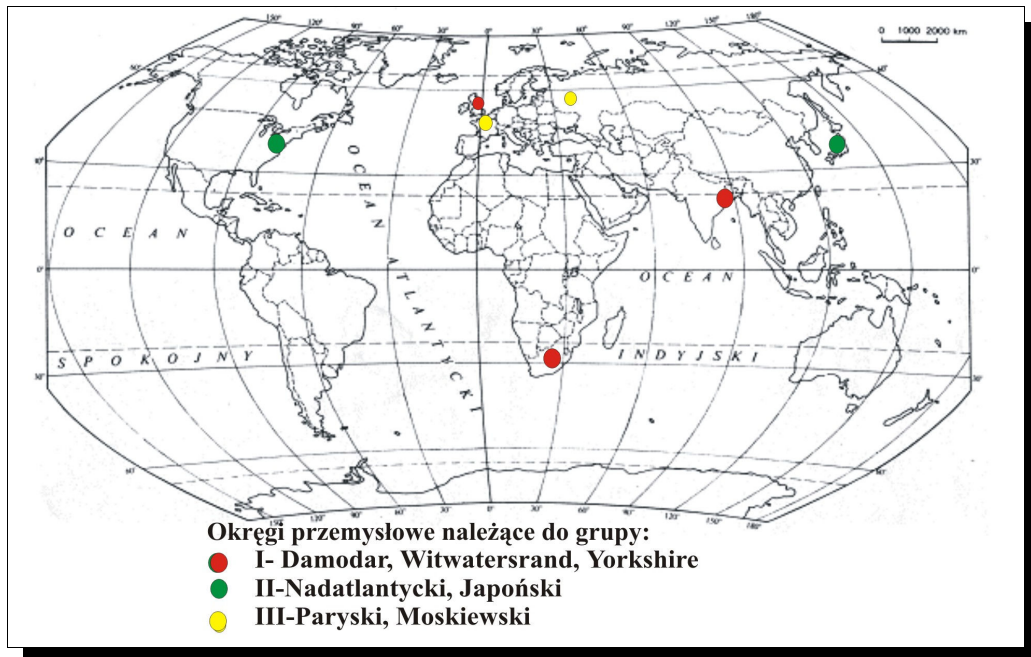
a) Przedstaw przykład obecnie realizowanej inwestycji w zakresie transportu przesyłowego, w której Polska występuje jako kraj tranzytowy i jako odbiorca przesyłanego surowca. Uwzględnij:

- cel inwestycji,
- obszar źródłowy pochodzenia surowca tj. kraj oraz region lub nazwę złoża, z których pochodzi surowiec,
- obszar docelowy (obszar potencjalnych odbiorców).

b) Podaj po trzy zalety i wady transportu rurociągowego.

Zalety	Wady

Zadanie 16 (4pkt)

a) Zaznaczone na mapie okręgi przemysłowe pogrupowano według ich głównych czynników lokalizacji.

Podaj dla każdej z grup okręgów I, II, III główny czynnik, który zdecydował o ich powstaniu i lokalizacji.

I. Damodar, Witwatersrand, Yorkshire

Czynnik lokalizacji.....

II. Nadatlantycki, Japoński

Czynnik lokalizacji.....

III. Paryski, Moskiewski

Czynnik lokalizacji.....

b) Wyjaśnij, dlaczego zanieczyszczenie atmosfery związkami węgla, siarki i azotu w Okręgu Przemysłowym Yorkshire zmniejsza się, natomiast w Okręgu Przemysłowym Damodar wzrasta.

.....

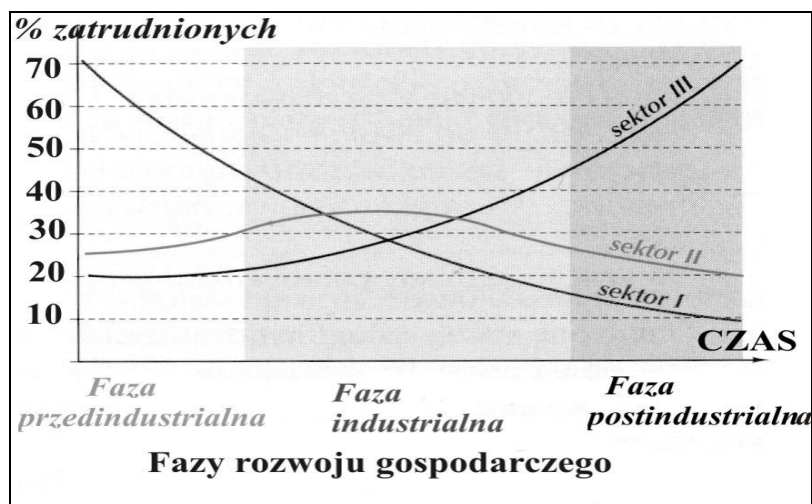
.....

.....

ROZWÓJ SPOŁECZNO - GOSPODARCZY

Zadanie 17 (5pkt)

a) Wyjaśnij zmiany w zatrudnieniu zachodzące wraz z rozwojem

zmiany w
wraz z

gospodarczym
w poszczególnych sektorach gospodarki.

▪ Sektor I:

.....

.....

.....

▪ Sektor II:

.....

.....

.....

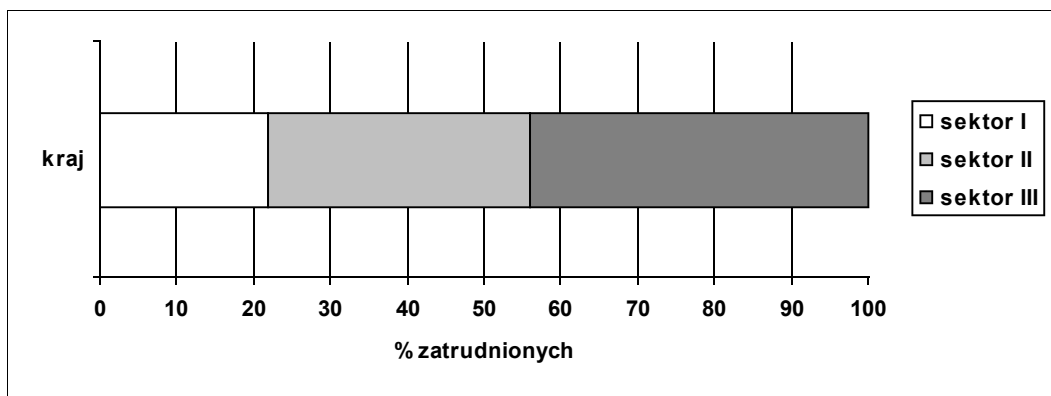
▪ Sektor III:

.....

.....

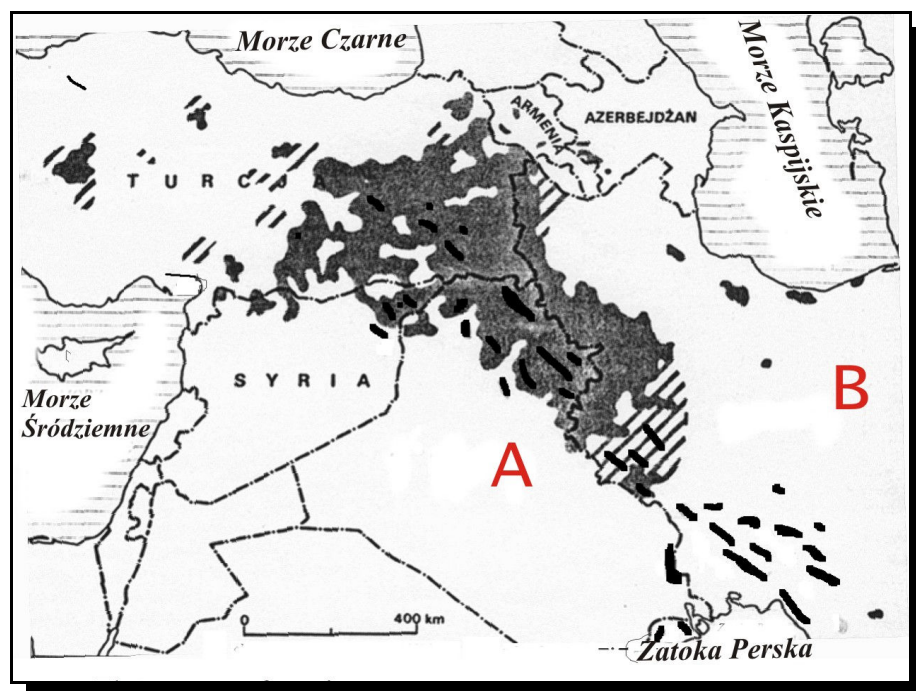
.....

b) Podaj, w której fazie rozwoju gospodarczego: przedindustrialnej, industrialnej czy postindustrialnej, znajduje się kraj o strukturze zatrudnienia przedstawionej na diagramie

WYBRANE ZAGADNIENIA GEOGRAFII POLITYCZNEJ

Zadanie 18 (3pkt)

Obszary zamieszkałe przez Kurdów

Złóża ropy naftowej

a) Wymień kraje zamieszkałe przez Kurdów, oznaczone na mapie literami **A**, **B**

A....., **B**.....

b) Korzystając z załączonej mapy i własnej wiedzy, wyjaśnij dlaczego Kurdystan do dziś nie uzyskał niepodległości pomimo silnych dążeń do posiadania suwerenności politycznej. W wyjaśnieniu podaj dwa argumenty.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19 (6pkt)

a) Podaj zwaśnione strony konfliktów, które rozegrały się na przełomie XX/XXI wieku na podanych obszarach świata.

Lp.	Kraj lub region	Zwaśnione strony: narody lub kraje
1	Czeczenia	
2	Kaszmir	
3	Kosowo	
4	Zachodni Brzeg Jordanu	

b) Wymień przykłady dwóch organizacji pozarządowych, angażujących się

w działania na rzecz zachowania pokoju na świecie lub łagodzenia skutków zaistniałych konfliktów.

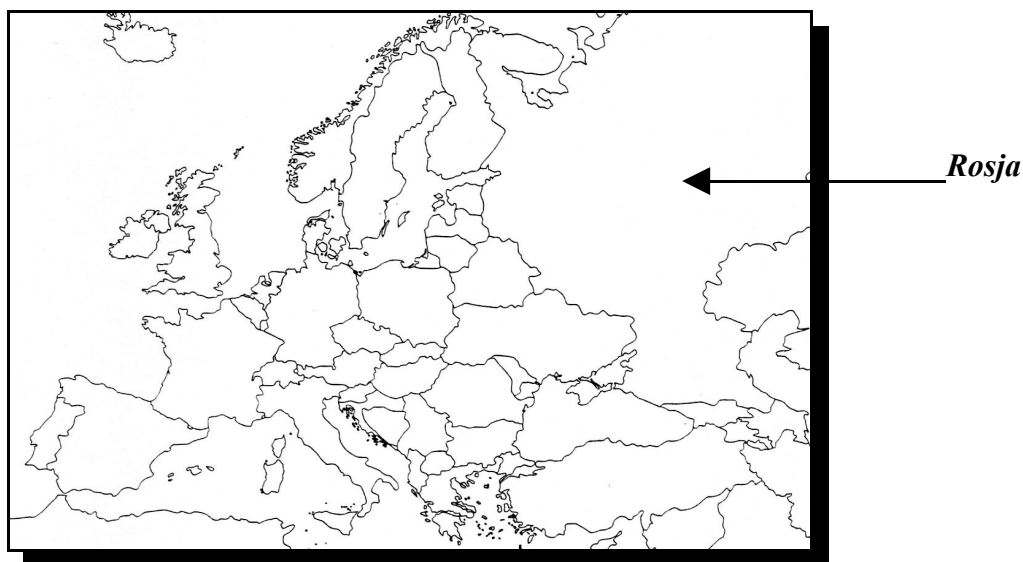
.....

Zadanie 20 (6pkt)

- a) Podaj, według wzoru w tabeli, kraje Europy, które powstały po 1989 roku wskutek podanych zmian politycznych.

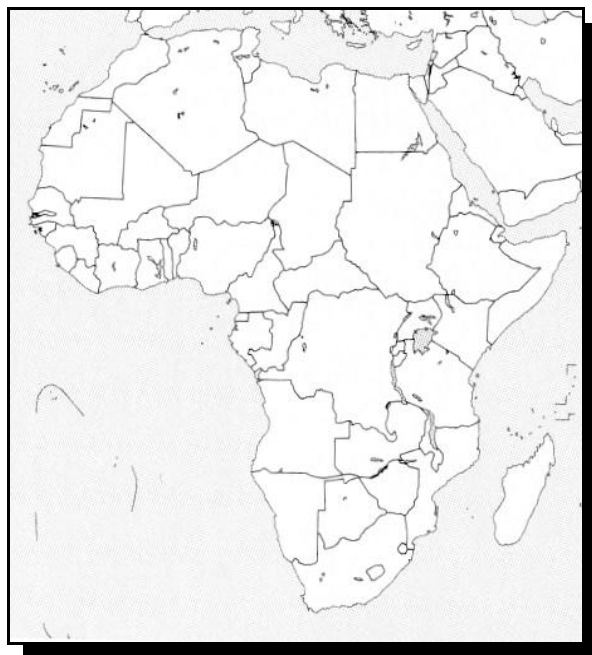
Lp.	Kraje Europy	Zmiany polityczne
1	<i>Białoruś, Estonia Litwa, Łotwa, Mołdawia, Ukraina</i>	<i>Rozpad ZSRR i powstanie suwerennych państw.</i>
2		Powstanie kraju z połączenia dwóch sąsiednich państw o różnych ustrojach politycznych.
3		Powstanie niepodległych państw z rozpadu byłej Jugosławii.
4		Rozpad kraju składającego się z dwóch republik na dwa samodzielne państwa.

- b) Zaznacz strzałką na mapie, według wskazanego wzoru, wymienione w tabeli państwa powstałe w Europie z rozpadu ZSRR.

Zadanie 21 (3pkt)

Większość krajów afrykańskich uzyskała niepodległość po II wojnie światowej. Poza nielicznymi wyjątkami niepodległe kraje utworzono w granicach byłych kolonii. Wiele granic państwowych na tym kontynencie ma charakter sztuczny, gdyż zostały narzucone przez mocarstwa kolonialne.

a) Wykorzystując załączoną mapę, podaj cechę przebiegu niektórych granic państwowych świadczącą o ich sztucznym charakterze.

b) Przedstaw dwa problemy wewnętrzne występujące w państwach afrykańskich związane z wytyczeniem granic państwowych przez byłych kolonizatorów.

1.....

2.....

RELACJE CZŁOWIEK - ŚRODOWISKO

Zadanie 22 (2pkt)

Fotografia ilustruje klęskę ekologiczną na obszarze Gór Izerskich

Zaproponuj działanie, w skali lokalnej i skali globalnej, które może doprowadzić do regeneracji środowiska przyrodniczego w Górach Izerskich.

a) Skala lokalna – na obszarze Gór Izerskich

.....
.....

b) Skala globalna

.....
.....

Zadanie 23 (3 pkt)

W strefie klimatów równikowych w Afryce leży wiele krajów słabo rozwiniętych. Ludność tych państw często zapada na choroby zakaźne takie jak: malaria, cholera, czerwotka.

Wymień po dwa czynniki przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne, które sprzyjają rozwojowi wymienionych chorób w tych krajach.

Czynniki przyrodnicze:

1.
2.

Czynniki społeczno-ekonomiczne:

1.
2.

Zadanie 24 (3 pkt)

Źródło: według Wiedzy i życia z 05.2004 r.

1.

Fotografia nr 1 przedstawia skutki procesu, który zachodzi w wielu fragmentach polskiego wybrzeża nad Morzem Bałtyckim.

2.

a) Podaj przyczynę procesu, który ilustruje fotografia nr 1.

.....

.....
.....
b) Przedstaw dwa działania podejmowane w celu ochrony wybrzeża przed niszczącymi procesami zachodzącymi w strefie nadmorskiej. Możesz wykorzystać treść fotografii nr 2.
.....
.....

Zadanie 25 (2 pkt)

W wielu regionach świata, zwłaszcza w krajach słabo rozwiniętych, gospodarka leśna ma charakter rabunkowy. Są jednak kraje, np. Szwecja, Finlandia, w których prawidłowo gospodaruje się lasami.

Podaj przykłady trzech cech racjonalnej gospodarki leśnej.

- 1.....
.....
- 2.....
.....
- 3.....
.....

